SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 115. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JUNE 19, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 19-го ЧЕРВНЯ 1990 Ч. 115. РІК XCVII

В'ЯЗНІ В ДНІПРОПЕТРОВСЬКОМУ БУНТУЮТЬСЯ

Київ, (УПА-УНВІС, Анатолій Зубков). — У четвер вночі, 14-го червня, понад 1,500 в'язнів, що утримуються в слідчому ізоляторі Дніпропетровського, вчинили заколот проти адміністрації цієї, однієї з найбільших в Україні, в'язниць.

Як вдалося з'ясувати, безпосереднім приводом до заворушення став інцидент в жіночій камері тюрми. У відповідь на грубе поводження наглядачок, ув'язнені жінки заявили протест і почали голосно скандувати свої вимоги. Прибулі охоронці намагалися вкинути „неслухняних" жінок до карцеру. Але на підтримку жінок відгукнулися в'язні-чоловіки. У той час, коли охоронці вдалися до грубого фізичного насильства, арештантам вдалося відібрати у них ключі від камер. Було захоплено вісім закладників з числа тюремної охорони.

Сотні в'язнів, що вирвалися з камер, розторощили тюремну канцелярію і спалили частину документації. Відтак, забарикадувавшись у приміщенні в'язниці, поветалі зажадали від адміністрації й міських властей організувати зустріч з народним депутатом України Левком Лук'яненком, іншими народними депутатами-представниками Руху і Товариства Репресованих, працівниками преси. В'язні дніпропетровської тюрми висунули близько 20 пунктів вимог, серед яких — припинити беззаконня і знущання над арештованими, поліпшити санітарно-побутові умови утримання ув'язнених, забезпечити законне право на листування й побачення з рідними, яке грубо порушується в тюрмах України, пом'якшити весь режим відбування покарань, який за жорстокістю і нелюдським поводженням з в'язнями не має аналогії у світі.

Після тривалих переговорів усіх закладників було звільнено.

Проте, не зважаючи на цілком мирні пункти вимог ув'язнених, адміністрація тюрми з наказу міністерства внутрішніх справ України кинула проти них каральні загони „особливого призначення". Ранком у п'ятницю, 15-го червня, тут в наслідок дій карателів був уже один загиблий і два поранених в'язнів.

Всі вулиці і квартали, прилеглі до повсталої тюрми, щільно оточені терміново підтягнутими силами міліції, КҐБ та армійськими підрозділами. В'язні скупчилися на даху окремих казематів.

Припинили роботу цехи заводу виробництва автомобільних запасних частин, розташованого поруч із в'язницею.

В Конґресі пропонують резолюцію у справі Голоду

Вашінґтон. — Як повідомляє Бюро УНС у Вашінґтоні, там запропонували резолюції в Конґресі в часі 17 — 23-го червня, в справі проголошення „Тижнем крайових поминок жертв Великого голоду в Україні 1932-1933". Резолюції рівночасно запропоновано в Палаті Репрезентантів і у Сенаті.

Резолюція в Палаті Репрезентантів була запропонована 15-го травня чотирьома членами, зокрема головою Комісії голоду Деннисом Гертелем і вона має вже тепер 35 співспонзорів. Її мусить представити цілій Палаті Репрезентантів Комісії закордонних справ і пошти та цивільної служби, але до того потребують вони підтримки 218 конґресменів. Резолюція має число 567.

24-го травня подібну резолюцію запропонували сенатори Роберт Кастен і Деннис ДеКонсіні і в Сенаті вона отримала число 329. Вона перейшла до Комісії юридичних справ і згідно з процедурою треба підтримки 51 сенаторів, щоб її представити до схвалення.

Крім проголошення „Тижня крайових поминок жертв Великого голоду" резолюції ч. 576 і 329 просять Президента видати відповідну проклямацію зі засудженням СССР за його послідовне легковаження людських прав в Україні і з

(Закінчення на стор. 3)

ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ АРЕШТІВ

Київ (УПА). — Тут в середу, вранці, 13-го червня, біля будинку Верховної Ради України серед численного натовпу людей, котрі приїхали з усіх реґіонів України підтримати Демократичний Бльок і пікетують з синьо-жовтими прапорами та самостійницькими гаслами, раптом замайоріли два совєтські прапори — один союзний, другий республіканський. При спробі кореспондента УНВІС Анатолія Зубкова взяти інтерв'ю у тих, хто тримав ці прапори, вони категорично відмовились вести будь-яку розмову і, згорнувши „священнис реліквії" зникли в натовпі. Згодом було встановлено, що ту „патріотичну акцію" провів Білоцерківський РК КПУ, який також провів певну аґітацію серед підприємств та установ. На заклик партії відгукнулись „широкі трудящі маси", тобто секретарі парткомів з ПМК-60 (Пересувна механізована колона), села Піщане, колгоспу з села Биково-Гребля та четверо інших партійних функціонерів — усього сім осіб. Робітники міста та району відмовились від спокуси безкоштовної поїздки до Києва і проінформували про таку ганебну аґітацію „за союз нерушимий" крайову організацію НРУП. Натомість, за свій рахунок до Києва приїхали біля 100 робітників з плякатами протесту проти подібної аґітації. Висловивши таким чином своє ставлення, вони поїхали на роботу на другу зміну.

На засіданні Верховної Ради 13-го червня народний депутат зі Львова Ігор Деркач оголосив заяву з приводу політичних арештів, котрі відбуваються під час праці Верховної Ради. Активістів СНУМ Миколу Бердника та Андрія Духовникова заарештували на початку травня за те, що вони під час демонстрації в Києві 22-го квітня „возложили" вінок з колючого дроту на підґрунтя пам'ятника Леніну і покидали туди його „безсмертні твори". Цей політичний акт протесту проти засновника людожерської ідеології партократи кваліфікували як святотатство і заарештували юнаків „за злісне хуліганство". Політв'язнів тримають у СІЗО (слідчий ізолятор) Київського УВС. На підтримку дій прокуратури ведеться брехлива пропаґандистська кампанія в пресі, де хлопців навіть звинувачують в „демонстративному спалюванні творів Леніна перед його пам'ятником", чого насправді не було, Таким чином зфабриковано і здійснено звичайний для СССР політичний арешт за нібито кримінальним звинуваченням.

Депутати від опозиційного бльоку „Народна рада" запропонували Верховній Раді УССР прийняти рішення про негайне звільнення цих політв'язнів. Але, як заявив Володимир Івашко, Верховна Рада ще не готова прийняти рішення з цього питання, мовляв, спочатку треба заслухати прокурора республіки, обговорити це питання, а потім уже вирішувати.

Верховний суд прийняв нові матеріяли у справі І. Дем'янюка

Єрусалим, Ізраїль. — Аґентство Ассошієйтед Пресс інформує, що Верховний суд Ізраїля продовжує розглядати документи представлені судові прокуратурою і оборонцями Івана Дем'янюка, зокрема ізраїльським адвокатом Йорамом Шефтелем. Минулого тижня п'ять суддів розглядали свідчення на письмі Петра Дмитренка, колишнього охоронника у фашистському концентраційному таборі Треблінка в Польщі. Дмитренко каже, що на роботу до концтабору в Треблінку разом з ним був висланий ще один молодий мужчина української національности на ім'я Іван Марченко.

У зв'язку з цим судді вирішили до свідчення Дмитренка долучити також список прізвищ багатьох совєтських воєннополонених, які добровільно зголосились на роботу до концтабору в Треблінці і там вони виконували переважно функції охоронників. Цей список, виготовлений комісією дослідів нацистських злочинів у Польщі, включає також прізвище І. Марченка, але на ньому нігде немає прізвища І. Дем'янюка.

Й. Шефтель, як відомо, стоїть на становищі, що його клієнт ніколи не служив концтабірним наглядачем чи охоронником і не виступав ніколи під згірдливим псевдонімом „Іван Ґрозний".

Тиждень перед початком розгляду апеляції І. Дем'янюка, яке розпочалося 14-го травня цього року, суд погодився прийняти ще один доказ невинности Дем'янюка, а саме свідчення власника ресторану під час гітлерівської окупації Польщі, Казімєжа Дудека, який заявив, що його дружина була проституткою і спала з охоронником концтабору, що його популярно в'язні називали „І. Ґрозним", справжнє прізвище якого було І. Марченко. Не відомо ще чи це тільки збіг обставин, але дівоче прізвище матері І. Дем'янюка було також Марченко і що він міг користуватися тим прізвищем під час виконування своїх злочинів в концтаборі Треблінка. Це саме прізвище він подавав дружині Дудека. Ставши громадянином З'єднаних Стейтів Америки в 1958 році, Іван Дем'янюк змінив своє ім'я на „Джан".

Між іншим суд покищо відмовився долучити до справи оборони англійську телевізійну програму „Вюпоінт 90", на якій польський селянин Ян Кобус розповів британському кореспондентові телевізі, що він знав особисто „Івана Ґрозного" під прізвищем Марченко.

(Закінчення на стор. 3)

Україна — гасло дня

Танцювальний ансамбль „Волошки"

Голмдел, Н.Дж. (Х.Машат). — Цьогорічний 16-ий Український Фестиваль в Ґарден Стейт Артс Центрі проходив під гаслом допомоги Україні у її боротьбі за незалежність та демократію, допомоги Рухові та дітям-жертвам Чорнобиля. Голова фестивального комітету Люба Сіра, яка вже втретє очолює організацію Українського Фестивалю, сказала, що „одним з найтяжчих завдань фестивалю є вибрати гасло, цього року з цим не було жодних проблем". Актуальні події в Україні — це гасло дня, своєю темою фестиваль приближається до свого джерела, до України.

Хоча в суботу, 9-го червня, зранку дрібний дощик занепокоїв членів Фестивального комітету, які цілий рік готували цю найбільшу імпрезу в Ню Джерзі, він не став на перешкоді спортовцям, які змагалися у футболі і відбиванці.

Незабаром розпогодилось та сотні авт і автобусів почали звідусіль заповнювати розлогі площі для паркування. Молодь поспішала до спортових майданчи-

(Закінчення на стор. 4)

ВУГЛЕКОПИ ВИМАГАЮТЬ РЕЗИҐНАЦІЇ Н. РИЖКОВА

Донецьке. — Як повідомляє з місця події кореспондент аґентства АП Браян Брамлі, 712 делеґатів, які представляють практично всі вугільні шахти Совєтського Союзу, зібралися в Донецькому на перший всесоюзний шахтарський з'їзд. З'їзд проводиться наперекір неґативному ставленню уряду і офіційних профспілок.

Вже на першому засіданні обговорювалися три справи, які залишаються головними і надалі: справа про створення незалежної шахтарської профспілки, про можливість проведення загальнонаціонального страйку і вимога про резиґнацію очолюваної Ніколаєм Рижковим Ради міністрів СССР.

У телеграмі, висланій шахтарями на ім'я Верховної Ради СССР сказано: „Уряд Совєтського Союзу не користується нашим довір'ям. Ми закликаємо робітників інших ділянок промисловости припинити всякі зв'язки з цим урядом". У телеграмі міститься різка критика запропонованого Рижковим проєкту економічної реформи, а на уряд покладається відповідальність за погіршення соціяльно-економічної ситуації в країні і за неспроможність вивести економіку з глибокої кризи.

Думки з приводу створення незалежної профспілки і особливо про проголошення страйку поділилися. Щодо страйку, то певну ролю міг відіграти заклик Бориса Єльцина зачекати з цим рішенням.

„Ми потребуємо нової профспілки, — сказав на з'їзді вуглекоп з Караґанди Володимир Кім. — Профспілки, яка б захищала інтереси шахтарів. Старі профспілки поступали лише так, як цього хотіла адміністрація і нічого не робили для шахтарів".

Більшість виступаючих звертала увагу на те, що уряд не виконав даних минулим літом обіцянок. Діставши ці обіцянки, вуглекопи припинили загальнонаціональний страйк, який загрожував привести до краху всю совєтську промисловість.

„Угода між шахтарями і урядом залишилася на папері, — сказав член організаційного комітету з'їзду Юрій Макаров. — Із 47 пунктів угоди були розглянуті лише 17. Головним ми вважаємо ціни на вугілля, яке ми видобуваємо. Тонна вугілля оцінюється 24 карбованці. Ми вимагаємо довести ціну до 80 — 85 карбованців за тонну. Якщо виходити з існуючого обмінного курсу, то ціна, яку ми просимо, все одно буде меншою, ніж на світовому ринку, де тонна вугілля коштує 32 доляри... Вони говорять про економічну незалежність шахтарів, але не хочуть підвищувати ціни на вугілля".

Зрушили з мертвої точки роззброєневі переговори у Відні

Відень, Австрія. — Як повідомляють дипломати, учасники у переговорах між Заходом і Сходом у справі значного зменшення зброї, атомової і звичайної в Европі, обидві сторони є майже готові до підписання першого договору, який включає число танків і панцерних возів, які можуть залишитися в Европі, в країнах Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО) і Варшавського Пакту.

Політичні спостерігачі вважають, що до цієї узгіднености значно спричинилися представники Франції і Польщі, які від самого початку вважали, що треба ропзочати розмови від танкових і панцерних військ, які становлять основну силу армійських частин обидвох бльоків. Ця погодженість без сумніву прискорить підписання договорів про інші види зброї. На думку дипломатів договір буде вже готовий до підписання до кінця цього року.

Дипломатичні і військові спостерігачі погоджуються, що погодженість можна було б прискорити, якщо б не було спротиву Совєтського Союзу. Представники СССР висували все нові й нові передумови і виглядало, що вони зумисно розтягають справу, щоб виграти на часі. Крім того, кажуть спостерігачі, між представниками СССР немає виразної одозгідности. Щойно тепер, коли менш-більш почала кристалізуватися думка про статус і ролю об'єднаної Німеччини і президент СССР Міхаїл Ґорбачов властиво погодився, що Німеччина може залишитися членом НАТО, справа поступила вперед. Пропозиція Франції і Польщі передбачає залишення 30,000 панцерних возів і 20,000 танків по кожній стороні.

У переговорах у справі роззброєння беруть участь представники 16-ти держав, членів НАТО і сім держав Варшавського Пакту.

В АМЕРИЦІ

КАРДИНАЛ ДЖАН О'КОННОР погрожує найгострішим покаранням політикам-католикам, які підтримують право вибору жінок у питанні абортів. „Для загального добра, — сказав Кардинал, — такі католики повинні бути попереджені, що вони можуть бути екскомуніковані". Відлучення від Церкви як найсторогіший спосіб покарання вживався дуже рідко у виняткових випадках відступництва від віри або єресі чи особистої участи в аборті.

ГУБЕРНАТОР НЮ ЙОРКУ Маріо Квомо виступив з гострою критикою становища президента Джорджа Буша по відношенню до Ізраїля та до Палестинської Визвольної Організації. М. Квомо заявив в середу, 13-го червня, що тісні контакти, встановленні Адміністрацією з ПВО ставлять під загрозу виконання міжнародних зобов'язань ЗСА стосовно Ізраїлю. На думку нюйоркського губернатора, переговори Білого Дому з Арафатом дають ПВО відчуття безвідповідальности за проведення терористичної політики. Як відомо, М. Квомо виставив свою кандидатуру на губернатора стейту на третю каденцію. Але його виступ на початку передвиборчої кампанії був звернений не тільки до нюйоркців. М. Квомо закликає Дж. Буша припинити контакти з ПВО.

ЩОБ ВИРІШИТИ ДЕБАТИ над тим, як оплачувати лікарську опіку бідного прошарку населення, Верховний Суд прийняв рішення, яке надає право лікарням та піклувальним будинкам вимагати від стейту більшого відшкодування медікейд. Отже, лікарні можуть подавати до Федерального суду справи відповідного відшкодування вартости лікування пацієнтів на програмі медікейд. Велика кількість лікарень та піклувальних будинків по цілій країні стверджує, що невідповідне відшкодування примушує їх до переведення платежів на приватні забезпеченеві компанії та в деяких випадках до надання пацієнтам з медікейд меншої опіки.

Литва готова піти на компроміс з Москвою

Москва. — Згідно з повідомленням з Вільнюсу, Рада міністрів Литви запропонувала відкласти введення в дію прийнятої 11-го березня Декларації незалежности і ряду зв'язаних з нею законів, зокрема закону про те, що литовські юнаки не зобов'язані служити в совєтській армії. Совєтське пресове аґентство ТАСС назвало важливим це рішення литовського уряду.

Щоб пропозиція Ради міністрів Литви була прийнята, потрібне схвалення її Верховною радою Литви і відкликання економічної бльокади республіки центральною владою у Москві. В тому, що литовський парлямент схвалить пропозицію своїх політичних лідерів, мало хто сумнівається. Чи відкличе Кремль ембарго, це покищо залишається під знаком запитання.

Рішення литовського уряду викликане бажанням якомога скоріше сісти за стіл переговорів з урядом Совєтського Союзу і обговорити рішення литовського народу добитися незалежности.

Президент-генеральний секретар Міхаїл Ґорбачов неодноразово повторював, що переговори почнуться не раніше, ніж Литва відмовиться від декларації незалежности, яку сам Ґорбачов і Політбюро вважають „незаконною". Уряд Литви відмовився підкоритися цій вимозі, він лише готовий припинити дію декларації. Чи задоволить мораторій Москву, сказати тяжко. Однак проголошуючи про своє рішення, лідери республіки підкреслили: „Припинення переговорів (з Москвою) автоматично означає закінчення мораторію".

У повідомленні з Москви газета „Ню Йорк Таймс" писала, що компроміс з боку Вільнюсу очікувався від того дня, як у Москві зустрілися голова Ради міністрів СССР Ніколай Рижков і прем'єр-міністер Литви Казіміра Прунскієне. Після цієї зустрічі, що відбулася кілька днів тому, її учасники говорили в мирних тонах, даючи тим самим зрозуміти, що у відносинах Москви і Вільнюсу можливе відпруження.

У телеграмах зі совєтської столиці американські журналісти підкреслюють, що Ґорбачову потрібний мир з Литвою, якщо він хоче добитися для своєї країни статусу фаворизованої держави в торгівлі зі З'єднаними Стейтами. Підписана ним і президентом Джорджем Бушем торговельна угода не буде затверджена Конгресом до того часу, поки триватиме економічна бльокада Литви.

У СВІТІ

ОФІЦІЙНЕ ПРЕСОВЕ агентство Совєтського Союзу ТАСС подало до відома, що на з'їзді Комуністичної партії Совєтського Союзу, який розпічнеться в перших днях липня, вперше за довгі роки не буде закордонних гостей. Як повідомив член Політбюра та секретар ЦК КПСС Вадим Медведєв на першій зустрічі з журналістами у пресовому центрі з'їзду, це питання було обговорювано та вирішено в Політбюро. З уваги на те, що цей 28-ий з'їзд КПСС буде виключно присвячений полагодженню внутрішніх справ, то залишається мало часу для присвяти закордонним гостям. Одначе цілий перебіг з'їзду в щоденних депешах подаватимутж присутні кореспонденти, а докладні звіти чи радше протоколи будуть повністю надруковані в офіційній газеті КПСС „Правді", а докладний перебіг з'їзду буде транслюватися на центральній телевізії.

РЕАҐУЮЧИ НА ЗАКЛИК наглої потреби президента Румунії Іона Іллієску, тисячі шахтарів з північної частини країни, озброєні ґумовими та дерев'яними палками, нагрянули до Букарешту, столиці Румунії, та в брутальний спосіб почали наводити порядки над мешканцями міста, як відплату-помсту за протиурядові демонстрації минулої середи, 13-го червня. Згідно з закордонними кореспондентами шахтарі не перебирали у своїх жорстоких засобах, удари потрапляли на плечі робітників, студентів, пасажирів таксівок і приватних автомобілів, туристів, професорів, учнів і навіть жінок з дітьми у возиках. Розігнавши прохожих з університетської площі, що в центрі міста, шахтарі почали добиратися та нищити бюра опозиційних партій та неурядових публікацій. На таку поведінку румунського уряду гостро зареаґували країни західнього світу, а правління президента Джорджа Буша через своїх речників заявило, що в наслідок цього завішує своє рішення в справі нормалізації торговельнлих зв'язків з Румунією.

НОВИЙ УРЯД ІЗРАЇЛЯ гостро та з обуренням зареаґував на завваги державного секретаря ЗСА Джеймса Бейкера з приводу твердолінійности прем'єр-міністра Їцака Шаміра, коли йдеться про мирові переговори між палестинцями та Ізраїлем. Аві Пазнер, один з прибічників Ї. Шаміра скаржився кореспондентам засобів масової інформації, що Уряд ЗСА в особі державного секретаря так само, як преса Ізраїля та багато громадськости, не дають можливости новоствореному урядові себе виявити. На його думку, це абсолютно була загостра та заскора критика зі сторони ЗСА на цю тему, бо уряд Ізраїля хоче дальше продовжувати намагання замирення з палестинцями та вести розмвои в цій справі з Урядом ЗСА.

ЗГІДНО З ПОВІДОМЛЕННЯЛМ норвезьких радіовисилень минулого четверга, 14-го червня, в берґенській лікарні „Гаукелянд" на удар серця помер 63-літній пососл СССР до Норвеґії Александер Тетерин. Трапився цей трагічний випадок під час участи А. Тетерина в розваговій поїздці, зорганізованій для дипломатичного корпусу, міністерством закордонних справ Норвеґії.

МИСТЕЦЬКІ ЕКСПЕРТИ та юристи натрапили на слід безцінного покладу середньовічних пам'яток, які зникли з церкви в Кведлинбурґ, НДР, в останніх днях Другої світової війни. Слід цей веде до невеликого фермерського міста на півночі Тексасу — Вайтрайт, де жив та помер колишній офіцер американської армії, який брав участь в операції „Нормандія" та запідозрюється у найбільшій в історії крадежі середньовічного покладу, Джо Т. Медор. Східньонімецька влада вже післала до ЗСА двох своїх юристів, які спеціялізуються у поверненні культурних цінностей. Мешканці Вайтрайту свідчать, що вони бачили власними очима чудові „антики", якими був переповнений будинок Дж. Медора, але не знали, звідки вони походять, тому що власник стверджував, що він їх унаслідував. Після його смерти у 1980 році, спадкоємцем стала Джейн Медор Кук, сестра. Через три роки вона продала „дві старі книжки" за 3 міл. дол. Таким чином середньовічні рукописи з золотими інкрустаціями, дорогоцінним камінням та різьбою на слоновій кості опинилися в Европі, Швейцарії.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-4964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашингтоні (202) 347-UNAW (202) 347-8631 (факс)
Subscription 1 year $40.00 6 months $22.00 3 months $12.00
UNA members 1 year $15.00 Change of address $1.00 Make check or money order payable to: Svoboda
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Зміна становища Ґорбачова у різних справах

Колишній президент Ричард Ніксон назвав недавно Міхаїла Ґорбачова у свому телевізійному інтерв'ю — „дуже зручним політиком". Треба дійсно ствердити, що Ґорбачов не є засліпленим доктринером, бо часто зміняє своє становище. Це не значить, що він політичний хамелеон, а радше реаліст, який намагається пристосовуватися до змінливих обставин. Здійснилося те, що можна було передбачити: коли на вершинній конференції у Вашінґтоні напереломі травня-червня ц.р. Ґорбачов був наче героєм драми, — його вітали, компліментували і він мав підстави всміхатися, то, вернувшись до Москви, застряг по вуха у важких турботах. У Вашінґтоні він переконався, що проблема балтійських держав, це не „внутрішня справа" СССР, а як сказав державний секретар міжнародна проблема. У розмовах з членами Конґресу відчув, що для Америки і всього демократичного Заходу „людські права" це не пусті слова. Переконався також, що його опозиція проти членства з'єднаної Німеччини в НАТО ні до чого не доведе і він мусить програти. В усіх цих трьох преважливих справах почав відступати.

Він прийняв уперше президентів Литви, Латвії й Естонії і поводився на цій зустрічі так, що вони вийшли з Кремля вдоволені та особливо президент Литви Вітавтас Ляндсберґер признав, що він „оптиміст". Не виявлено подробиць тієї розмови, а тільки в загальних зарисах подано до відома, що Ґорбачов приготовляє перетворення СССР на федерацію чи пак конфедерацію дійно самостійних держав. Кореспондент „Ню йорк Тайсму" з 13-го червня ц.р. висловлює думку, що Ґорбачов наче хоче випередити проголошення суверенности різних Республік УССР, головно Російської Федеративної. Він каже не жадав від Литви відкликання акту самостійности й вступу із Союзу з 11-го березня 1990, а тільки задовольнився тимчасовим, на час переговорів, „замороженням" законів, прийнятих литовським парляментом від тієї дати дотепер. Як мала би виглядати та федерація чи конфедерація Ґорбачова — не сказано, але Ґорбачов запевнив прибалтійських президентів, що у договорі між Москвою і 15-ма Республіками будуть забезпечені „всі їхні вимоги". У минулий понеділок він 5 годин нараджувався з президентами (головами Верховних Совєтів) всіх Республік. А проте Ґорбачов не міг відмовити собі приємности, щоби президентам Литви, Латвії і Естонії знову грозити, що коли переговори з ними не дадуть позитивного висліду, то він „застосує різні інші засоби".

У справі Німеччини й НАТО Ґорбачов заявив, що погоджується, щоби Західня Німеччина після об'єднання із Східньою далі перебувала у НАТО і тримала свої війська в Західній Европі. Ще не поставив точки над „і", що погоджується також на участь цілої З'єднаної Німеччини в НАТО, але — як твердить „Ню Йорк Таймс" — у Вашінґтоні вважають, що Ґорбачов іде до такого рішення „крок за кроком". У справі людських прав — совєтський парлямент прийняв закон про свободу преси, себто скасування цензури. Як усі реформи в ері Ґорбачова — ця реформа теж має своє „але": придІл паперу на друк газет і журналів залежить від центральної влади, як було за часів Леніна. Але, мабуть, Ґорбачов рахується з голосами критики, що у контрольованій владою телевізії більше подається про дружину Ґорбачова Раїсу, як про критично наставлених політичних діячів, — бо Ґорбачов вислав до парляменту Російської ФССР свого делеґата для спростування цієї версії.

Навіщо Ґорбачов все це робить, чому він тепер поспішає з заявами сприйнятливішими для Заходу, як це робив ще місяць тому? Все це робиться під кутом економічної кризи, щоби дістати від Америки статус найбільш упривілейованої країни і щоби запевнити закордонний світ промислу й торгівлі, що в СССР є стабільні відносини і можна інвестувати там капітал. Нас, українців, звичайно — найбільш цікавить, як у практиці виглядатимуть ті реформи, які нібито мають значно поширити права союзних республік. Покищо знаємо, що не поширено, а звужено свободу: відбуваються арешти, шикани, заведено знову цензуру листів, толерується хуліґантські, напевно режисеровані, вибрики.

Україна веде паралельний двоякий змаг: вимагається більшої свободи та водночас поглиблюється внутрішнє духове відродження. Однаково адміністраційний державний апарат просяклий ворожим українству елементом, як і внутрі рідного суспільства боляком є малороси. Івашків не є польським Ярузельським, — він кар'єру робив, як заступник Щербицького. Тому нам треба часу для ширення і поглиблювання національно-політичної свідомости і культури. Чи „перебудова" Ґорбачова дасть таку можливість?

Микола Бараболяк

НЕ ТАК ЄДНІСТЬ, ЯК ТОЛЕРАНЦІЯ

Нерозумно ставити собі в політиці завдання не до здійснення. В результаті приходить розчарування, а за тим зневіра та відставання вартісних одиниць від громадського і політичного життя. До таких нездійсненних гасел треба врахувати живо лянсований у нас постулят „єдности". Ідея „єдности" хіба у Бозі. На землі її не здійснити. Такими вже нас Господь сотворив. „Що голова, то розум" — каже народна приповідка. І насправді, єдности не буває навіть у родині, між чоловіком і жінкою. Найщасливіша родина, де різниці думок між подругами полагоджуються компромісом після дискусії. Не дуже то щасливі родини, де одне з подругів під диктатом другого, святого спокою ради. Демократія побажана навіть у спільноті, яка, як каже біблія „одне тіло і одна душа".

Ніде в демократичних суспільствах не добачитись „єдности". Ось хоч би в Америці. Сперечаються, сваряться, визивають себе, погрожують собі повсякчасно, перед виборами головно, а відтак подають собі руки, і як-не-як таки „в один ґуж тягнуть". Що „неєдність" у громаді — це натуральний феномен — погляньте на нинішню Україну: ледве що прийшла нагода виявити думку, а вже скільки думок! Групи йшли до виборів під знаком „бльоку", але скільки зрізничкування вийшло на яву після виборів — Республіканська партія, Демократична, Християнсько-демократична, „Соборна Держава", Духовна Україна Бердника, — не перелічу всіх. Погано? Абсолютно — ні. Це доказ, що люди мислять, мають ідеї, що там зачинає пульсувати життя. Про віщо тільки йдеться? Щоб ці групи не aроґували собі всемудрости, щоб не проявляли тоталіраритарних настанов, щоб себе взаємно толерували, контактувались, не бороздили собі, уступали собі і у заходах, де треба виступати одним фронтом, такий фронт зуміли на основі компромісу встановити. Щоб не дійшло до такого явища, яке можемо завважити на поселеннях, де виступають „середовища", які все ще претендують на провідницьку ролю в суспільстві, розуміючи під концептом „єдности" однодумство під їх директивами.

Є у нас на поселеннях намагання здійснити „єдність" на церковно-релігійному полі. З цією метою лянсується гасло „за єдність Церкви і народу". Гарно воно звучить. Але не до здійснення. Православ'я і католицизм у нашому народі вкорінені заглибоко. Дотеперішні заходи деяких кіл довели тільки до більшого роз'єднання. В тих умовах єдино розумний шлях — погодитись із нашим релігійним плюралізмом теж, толерувати себе, а не „навертати себе".

Проаналізувавши чим є по суті змагання до ідеалу „єдности", ми повинні залишити пропагувати це гасло, бо воно приносить нам тільки розчарування, почуття нижчости, недолугости і безвартости. Які то ми поганці і недотепи, що мимо усіх національних трагедій не можемо здобутись на те, щоб стати єдиним фронтом проти наших ворогів? Нам треба того єдиного фронту і збірної постави, але це має прийти не в результаті досягнення якогось містичного стану „єдности", який проявлявся б в однаковому мисленні та в однакових методах боротьби за здійснення наших національних ідеалів. Той основний фронт, що проявляється в однородності ідеї і методах його здійснювання, мусить прийти як результат обміну думками і компромісу.

Передумовою такої „єдности" досягненої шляхом обговорення і компромісу є існування незалежної преси. У нас, на жаль, її нема. Існуючі періодики всі зв'язані з якимись „середовищами", організаціями й об'єднаннями і від них матеріяльно залежні. Веґетують під погрозами втрати фінансової бази, коли кому наразяться. Яке прикре оце — „перестаю передплачувати, бо так то ображено..."

У нас проголошено 1990 рік Роком Єдности. Було б більше успіху, коли б покладено натяк на обмін думками, толеранцію і здатністю іти на компроміси. „Єдність" існувала донедавна в СССР, але вже і там прийшов перелім. Коли погодимось з тим, що „неєдність" – це природний стан під демократією? Тільки добре продумані гасла можуть вийти на користь. Постулят „єдности" таким не є. Толеранція і компромісовість — це ще на потребу. Воно життєве, істотне і правдиве. Оте пропагуємо і те намагаймось здійснювати!

М. Муратов

Жарти перебудови

Київ. (Пресова Служба УРП-КПУ). — Як повідомляє наш кореспондент, ім'я якого лишається невідомим, на першій сесії новообраного демократичного парляменту УССР проголошено декларацію про вихід України зі складу СССР. Президент СССР Міхаїл Ґорбачов негайно визнав незалежність Української Госпрозрахункової Республіки й окремою постановою, підписаною „М. Горбач" запропонував їй свій політичний притулок. Незабаром президент разом з президентською радою і радою федерації переїдуть в Україну. Слід зауважити, що це вже другий переїзд вищого совєтського керівництва в іншу місцевість. Перший переїзд здійснив Ленін 1918 року, переїхавши з Петербурґу в Москву (не плутати з „Мандрівкою з Москви до Петербурґу" Радіщева), де перебуває і досі, оскільки питання про резиденцію мавзолею виходить за межі компетенції вищих органів влади СССР.

Інші совєтські соціялістичні республіки приєдналися до незалежної України на принципах федеративности. Столицею оновленої таким чином федерації призначено місто Київ, за яким конституційно закріплено звання „отця й матери городов руских". Прийнято рішення про зміни назви, гимну та герба держави. Гербом Союзу Совєтських Госпрозрахункових Республік (ССГР) затверджено тризуб на фоні серпа і молота. Гимн починатиметься словами „Ще не вмер Союз нерушимий..." і буде закінчуватися плюралістично. Після гострих дискусій було прийнято рішення вважати державним будь-який прапор, що буде більш-менш жовто-блакитний на червоному фоні й матиме розмір не менш як 10 х 15 метрів.

Майже одноголосно було прийнято закон ССГР „Про виключення Литви, Латвії й Естонії зі складу федерації без права вступу в міжнародні відносини з іншими країнами". Уряд ССГР добровільно взяв на себе зобов'язання забезпечити населення Прибалтики продуктами згідно з існуючими нормами та одягом відповідно до сезону.

Прийняті поправки до конституції ССГР стануть правовою основою закінчення неґативних явищ в усіх сферах соціяльно-економічного і громадянсько-політичного життя в нашій країні. Ідея самоуправління органічно поєднана з принципом реґульованої ринкової економіки: президент ССГР здійснює керівництво загальносоюзним ринком, призначає міністрів галузей ринку. Влада на місцях здійснюється директорами республіканських, обласних, міських і районних ринків. Отримав конституційне закріплення принцип, згідно з яким, у випадку розходження законів ССГР і госпрозрахункової республіки, діють постанови збройних сил ССГР. Розширилися права совєтських громадян, зміни і доповнення в конституції передбачають право кожного громадянина ССГР накладати вето на вирішення питання про відокремлення госпрозрахункових республік. Внесено відповідні зміни до закону „Про порядок вирішення питань, пов'язаних з виходом союзної республіки із ССГР".

Питання порядку денного, присвячене створенню Ради міністрів, відкладено на невизначений час. Однак, особистий склад майбутніх членів уряду прийнято одноголосно. Серед них Масол і Чорновіл, як найбільш популярні політичні діячі, Лук'яненко та Івашко — лідери найбільших політичних партій, Драч і Деркач, брати Горині, Сестри-Василіянки, подружжя Калинці, Отці-редемптористи, Олесь і Валентина Шевчики. Проте, деякі міністерські призначення уже відбулися. Іван Макар затверджений головою Державного Комплексу. Вячеслав Чорновіл — головою Державного Комітету Видавництв зі збереженням посади губернатора Галичини. Іван Гель очолить Раду в Справах Релігії та Атеїзму. Директор української радіостанції „Свобода" Богдан Нагайло, якому надане відповідне громадянство, запрошений на посаду голови Держтелерадіо. Письменника і публіциста Василя Барладяну, котрий недавно еміґрував на Захід, після позбавлення совєтського громадянства ухвалено називати „Наш Солженіцин".

Стаття 6 конституції, навколо якої виникли безконечні суперечки й ажіотаж, нарешті оформилась у кінцевий варіянт — керівною і спрямовуючою силою оновленого совєтського суспільства визнано бльок партій КПУ-УРП-НДУ (РУХ), який отримав нову назву — ОУН (а, б, в, ...юя).

Комітет державної безпеки вирішено перетворити на Комітет захисту УКЦ і УАПЦ від РПЦ, який очолить генерал-полковник Громов, звільнений з посади командуючого Київської військової округи.

Певне напруження на сесії викликала заява Степана Хмари про впізнання ним серед депутатів понад 300 аґентів КҐБ, що становить 2/3 усього складу. Кризи пощастило уникнути завдяки своєчасно виданому президентом Ґорбачовим указу „Про здачу народними депутатами ССГР мисливських рушниць, столових ножів і столярних інструментів на території виборчих округ Української Самостійної Госпрозрахункової Республіки". Цей указ сколихнув патріотичні сили виборців, серед яких почався неформальний рух „За добровільну здачу виделок". Як завжди, брутально спотворюючи факти, підривні засоби масової інформації, особливо журнал „Огоньок" та ленінградська телевізія, називали цей народний рух прикметою „остаточного вирішення продовольчої проблеми". Така дослівно співпадаюча неґативна оцінка свідчить про наявність єдиного центру ворожої перебудові „гласности", тому викликає спантеличення, що затягує прийняття закону „Про захист чести й гідности Президента, його родини і призначених ним осіб". Завтра сесія продовжить свою працю.

Омелян Твардовський

ТАМ ДЕ ПОЛІТИКА СПОРТОВІ НА ЗАВАДІ

I.

Про це, що політика і спорт є тісно пов'язані в сучасній російській імперії, відомо усім спостережливим і реальним лідерам вільних країн світу. Починаючи від Сталіна і кінчаючи на Ґорбачову, спорт у СССР під їх диктаторським правлінням відіграє в політиці немалу ролю. Спортовими осягами на світових Олімпіядах, що їх здобували совєтські професіонали, різних національностей, провідні чиновники імперії намагалися доказувати, „вищість" соціялістичної системи над капіталістичною. Спорт у СССР є теж могутнім знаряддям для вишколу терористів та закладання шпигунських гнізд у різних країнах світу. Під маскою спорту в СССР вишколювалися тисячі революціонерів з різних країн Африки, Центральної і Південної Америки та Азії.

Для поневолених червоною Росією народів, спорт став могутнім русифікаторським чинником. Завдяки густій мережі спортових шкіл, особливо в неросійських республіках, червоні російські фашисти вміло й тотально проводили русифікацію та перемивання мозків мільйонам юначок й юнаків. З особливою бруalthністю цей процес проходив в Україні. Дійшло в останніх роках до цього, що в Україні майже усі дитячі і юнацькі спортові школи стали російськомовними. Майже усі спортові підручники, посібники, альбоми й інша спортова література, навіть українських авторів публікувалася в російській мові. Добирались уже й до київської „Спортивної газети", яку режимники намагалися зробити, щонайменше двомовною, але до цього вже не допустило українське суспільство натхнене бурхливим національним відродженням, що огорнуло сучасну Україну.

Висліди цього жахливого русифікаційного процесу українських спортовців мали можливість спостерігати українці у вільних країнах світу при нагодах зустрічів з ними, особливо в ЗСА. Це не був припадок, що футболісти київського „Динамо", так, першої дружини, як і юнаків, дніпропетровського „Дніпра" цілий ряд легкоатлетів, гаківкова дружина київського „Сокола" не могли вправно, за малими вимками, розговоритися із своїми земляками в Америці, чи Канаді на своїй рідній українській мові. Це теж не припадок, що в одному інтерв'ю, відомий в усьому світі славний український легкоатлет — Сергій Бубка з Донецька з не абияким сумом зазначив, що, на жаль, його знання рідної української мови не краще за знання англійської, якою він володіє дуже слабо... За цих довгих 70 років відновленої окупації України тепер уже червоною Росією, такі „млини національної смерти" пройшли мільйони українського спортового юнацтва. То чи можемо дивуватися, чому так важко тепер в Україні створити Національний Олімпійський Комітет України, або Українську Футбольну Лігу, як це вже зуміли Литва, Латвія, Естонія і навіть Грузія.

Створили вже свій Російський Олімпійський Комітет і в Російській республіці. В Україні на кожному кроці, барикади, різнорідні перешкоди, загніжджені російські зайди і особливі „свої" хохли, випускники згаданих уже „спортових шкіл", не допускають український спортовий рух до здобуття належних для України прав. Та не зважаючи на ці дуже важкі обставини ряди українського національного спортового середовища, збільшується з кожним днем. Бурхлива хвиля національного відродження України не могла зачепити тих збаламучених, чи приспаних в національній гордості, але чесних і совісних громадян своєї Батьківщини.

Дальших прикладів, що процес національного відродження теж в спорті, маємо багато. Ось наведемо декілька з багатьох, що ясно й недвозначно підтверджують цю думку. В київській „Спортивній газеті" в числі з 15-го травня 1990 року, на першій сторінці є поміщене інтерв'ю з народним депутатом Богданом Котиком, він же голова міськвиконкому, тобто посадник міста Львова й член Компартії. В цьому довшому інтерв'ю кореспондент В. Михайлов, між іншими запитав: „— Ваше ставлення до створення на Україні Національного Олімпійського Комітету".

Б. Котик, відповів: „Позитивне. До речі, я був серед тих, хто ще торік підписав відозву про проголошення суверенітету України і в спорті. Переконаний, Україна заслужила, аби виступати окремими командами на чемпіонатах світу, Европи, Олімпійських іграх. Давно пройшов час, коли усе робилося з озиранням на центр. Треба проявляти власну ініціятиву".

„Що можете сказати про участь неформальних організацій у спортовому житті Львова?," запитав дальше Михайлов.

— „Покищо в цій сфері діяльности неформали ще не сказали свого вагомого слова. Можливо, це тому, що в них були важливіші справи? Проте, вважаю це тимчасове явище. Хочеться вірити: неформальні організації багато зроблять і в спорті. Тим більше, що саме спорт є чудовим засобом для самовираження....".

З цитованих відповідей Котика, бачимо ясно, що основною перешкодою вийти на ширші води українському спортові є російська колоніяльна політика. Ще більше промовисто висловився в цій справі народний депутат Ярослав Кендзьор в іншому інтерв'ю, що його перевів кореспондент А. Волошин („Спортивна газета" ч. 52, 1990 р.).

— „Ми тому сьогодні захоплюємось організацією спортових свят у інших народів, говорив Кендзьор, — бо втратили власні національні традиції та ознаки. Брежнєвсько-сусловська теорія злиття націй скоїла з нами лихий жарт. Ми боїмося розмовляти своєю мовою, щоб, бува хтонебудь з боку не засміяв. Ми не можемо розкрити рота на захист нашої історії, церкви, цвинтарів. Герої українського народу перетворилися на його ворогів тільки на цій підставі, що вони виступали проти царя. Так було з Мазепою й іншими гетьманами України. Січові стрільці, які почали війну проти царизму за звільнення України ще у 1914 році, вилучені з наших підручників та літературних джерел лише на тій підставі, що вони мали кілька сутичок із арсенальцями Києва. Треба усіми засобами піднімати національну свідомість і гордість нашого народу.

Ми не гірші за інших. Водночас ніколи не принизимося до того, щоб образити якийсь інший малий народ.

Гадаю, що фізкультурним функціонерам не слід шукати компромат на ініціяторів створення Української Спортової Асоціяції, а разом розробити концепцію розвитку фізичної культури і спорту в республіці й так само разом втілювати її у життя...".

Продовження буде.

о. Михайло Гаврилів

ПОЇЗДКА В СЕЛИЩЕ ПОЛІСЬКЕ

I

У зв'язку з четвертою річницею катастрофи на Чорнобильській АЕС, а також проголошення дня 26-го квітня траурним днем України за ініціятивою греко-католиків Львівщини та Івано-Франківщини було вирішено ще 1989 року відбути поїздку на Східню Україну, а точніше якомога ближче до Чорнобильської АЕС з тим, щоб заупокійною відправою звернути увагу світової громадськости на неморальну екологічну ситуацію в Україні. Подібна поїздка відбулася 1989 року дня 10-11-го березня в село Старі Соколи, Іванківського району, Київської области, що розташоване на межі т.зв. тридцяткілометрової зони. На прохання місцевих мешканців тоді відправлено на кладовищі св. Літургію і Панахиду, а також зфільмовано відеокамерою це Богослужіння.

Цього разу участь в поїздці взяли: Сестри згромадження Пресвятої Родини: Дмитришин Стефанія (село Гошів); Дмитришин Галина (село Гошів); Чигис Стефанія (місто Долина, вул. Лаврищева 2); кандидатка до згр. Пресвятої Родини Гошовська Наталія (місто Долина, вул. Ватутіна 24 „Б" 34); Сестра-монахиня ЧСВВ Тереса Сапун (місто Осієк, вул. Вільсонова 13, СФРЮ); Кінооператор львівської телевізії Юрій Руденко, (Львів, вул. Дімітрова 45/110); греко-католицька активістка Ватащук Ярослава (місто Долина, вул. Спортивна 5/18); греко-католицькі активісти і хористи: Штурмак Іван (село Церківна, Долинського району, Івано-Франківської области); Сидорик Степан (місто Стрий, вул. Чернишевського 18/15; Бурій Олекса (місто Стрий, вул. Чернишевського 22/11); депутат міської ради Іваськів Мирон (село Бубнище, Долинського району, Івано-Франківської области; Михайло Гаврилів, священик ЧСВВ (Гошівський монастир, Долинський район, Івано-Франківської области).

Дня 25-го квітня група прибула у Київ зі Львова і довідалася в осередку Руху, що 22-го квітня в Києві на мітингу виступав лікар-активіст із селища Поліське, Київської области і просив приїхати на підтримку, а також казав, що в цьому селищі померла маленька дівчинка від левкемії. Група греко-католиків після наради вирішила податися у Поліське, у яке і прибули автобусом по полудні. Розшукуваним лікарем виявився фармацевт, заступник завідуючого аптекою, співголова „Чорнобильської спілки рятування" Ростислав Затхей, уродженець міста Львова, одружений з православною волинянкою. Наш приїзд дуже втішив його. Він сказав: „Ви з неба спали". Відтак розповів нам про усі проблеми людей селища Поліське у своєму інтерв'ю, а саме, про шкідливий вплив радіяції, про аномалії народжених дітей, про зволікання властей ось вже на протязі чотирьох років з евакуацією враженого нуклеідами населення і т.п. Показав фотографію народженого 10-го квітня в селі Тарасівка теляти з невизначеними органами тіла. Відтак в автошколі відбулася нарада місцевих активістів, що відкинули визначений партійцями сценарій проведення 26-го квітня і вирішили, щоб був відправлений і Молебень і Панахида, і траурний похід вулицями Поліського. Ввечері на квартирі Р. Затхея відбулося посвячення дому, хрищення і шлюб цієї сім'ї, а також свята Літургія. Було також остаточно визначено тактику проведення 26-го квітня. Групу розмістили на нічліг в порожній квартирі.

Наступного дня Юрій Руденко, телеоператор львівської телевізії подався фотографувати заражену 30-кілометрову зону. Була відправлена в квартирі Літургія в намірені людей, що мали чи мають пряме відношення до Чорнобиля. Відтак священик і монахині відвідали дитячий садок. Вихователі і персонал із сльозами на очах розповідали про нещасних дітей, дякували за приїзд, за участь в їхньому нещасті. Але найбільш гнітюче враження справила зустріч із самими діточками. Хлопчики двох-трьох років життя вже знають страшне слово „радіяція", вони не можуть бавитися у пісочку і на траві, їм не вільно ходити в ліс, купатися у ставках. На запитання: „Що ви хотіли б?". Відповіли: „Ми хочемо жити там, де немає радіяції". Персонал і діти розмовляють українською мовою. Сестри монахині роздали діточкам іконки, цукерки, заспівали з ними катехизаційну пісню: „Постановила йти за Ісусом...". Відтак група відвідала дитячу лікарню, де знаходяться хворі діти різного віку. Їх чекає страшне майбутнє, про яке навіть моторошно подумати, а не те, що розповідати. Медичний персонал і лікарі дуже дякували за відвідини, за те, що їх не забувають. Вони теж висловили бажання щоб їм допомогти одноразовими шприцами. Одна із медичного персоналу сказала: „Це нічого, що ви греко-католики, а ми православні, ми маємо одного Бога, одну Україну і нам треба бути разом. Священик також наголосив, що роздутий страх щодо „западенців-бандерівців" викликаний силами, які зацікавлені в цьому, щоб вбити клина між Східньою і Західньою Україною. Горе поліщуків — це і горе галичан. Не може почуватись людина щасливою, коли когось позбавили щастя.

Продовження буде.

СОЮЗІВКА ЗАПОПАДЛИВО ГОТУЄТЬСЯ ДО 37-го ЛІТНЬОГО СЕЗОНУ

Ще тільки короткий час залишився до цієї хвилини, коли у широку, привітну в'їздову браму Союзівки будуть авто за автом спішити гості, батьки і діти на тенісові та звичайні табори, наймолодше українське покоління на табори пташат та всі ці інші гості із різних закутків ЗСА, що постійно літом відвідують Союзівку, щоб провести на тому клаптику української землі принаймні короткі вакації. Є такі вакаційні гості, що повертаються тут кожного року, відомі як „постійні гості". Вони тут немов „дома". Але є щораз нові приїжджі, які вперше будуть побувати на оселі УНСоюзу, зокрема із молодшого покоління, і вони шукають також за українським товариством, але й за можливістю купелі, гри теніса чи вечірньої забави. Все це вимагає від оселі відповідної і довготривалої підготови, яка саме тепер іде повною парою, щоб завершитися до першого великого „наїзду", що звичайно відбувається у День Незалежности ЗСА.

Робітники перебудовують терасу у „Гостинниці".

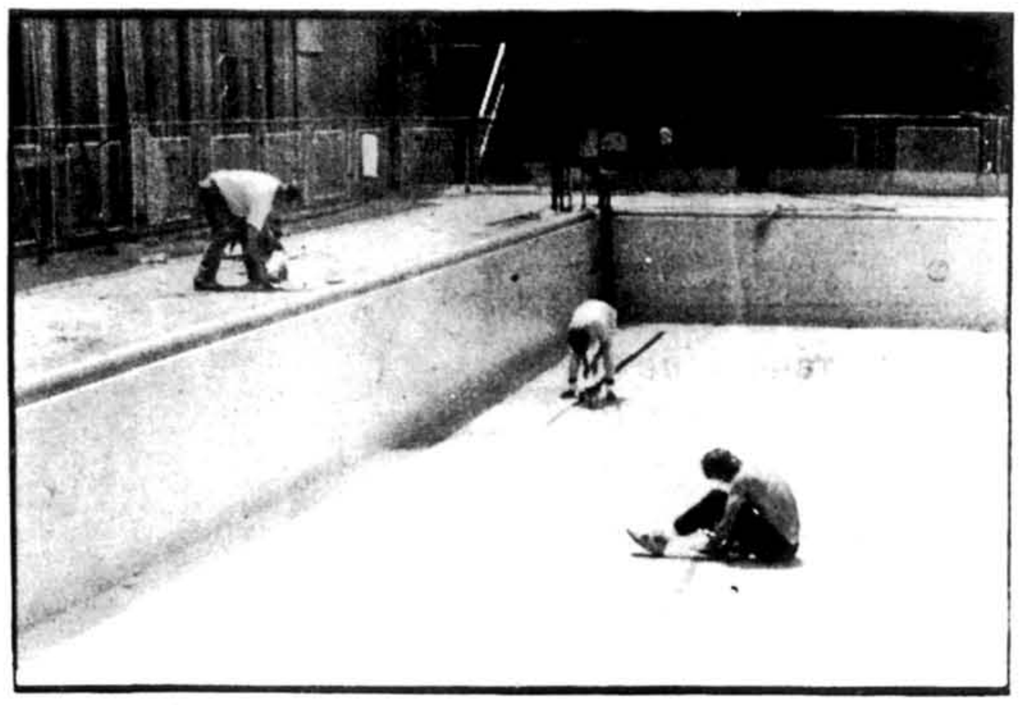

Робітники підготовляють землю на квітники, якими пильно піклується господиня Софія Шпак.

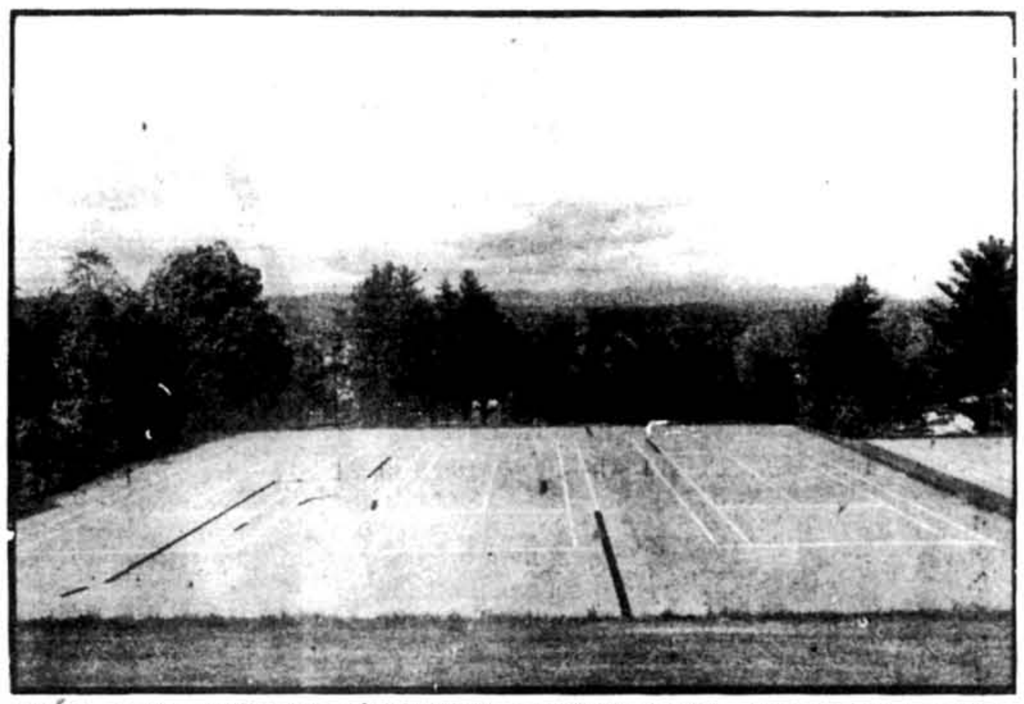
Світлини виконав Роман Івасівка

Найновіший мешканець Союзівки — тримісячний песик „Чемний"

Уважно та фахово працюють робітники над підготовою великого басейну, що тепер має освітлення і відкритий вечорами.

Віднова тенісових кортів, відбиванкової і кошиківкової площ — це трирічний проєкт Союзівки, який тепер у першій фазі.

Конференція та тему „Національне питання в Совєтському Союзі"

В університеті невеликого онтарійського міста Вотерлу, приблизно 100 кілометрів на захід від Торонто, від 2-го до 5-го травня проходила цікава конференція, зорганізована Вотерлу-Лоріє центром для совєтських студій при Вотерлу і Вілфред Лоріє університетах. Міжнародна конференція під назвою „Національне питання в Совєтському Союзі" була не лише вийнятково актуальною у зв'язку з теперішніми подіями в Совєтському Союзі, але це була перша більша конференція на подібну тему на північно-американському континенті. В конференції взяли участь 85 науковців — спеціялістів від совєтських справ з Европи (включно з Совєтським Союзом), ЗСА і Канади. Визначні політологи, економісти, історики і соціологи виступили з доповідями про різні аспекти національного питання в СССР. Директор Вотерлу-Лоріє центру, проф. Іван Яворський, постарався спровадити на цю конференцію найбільш компетентних науковців в цій ділянці і тому всі доповіді були на високому академічному рівні.

Було шість науковців з Совєтського Союзу. З Києва — проф. Сергій Білокінь з Інституту Історії Української Академії Наук, д-р Веніямин Сіґора, визначний діяч Народного Руху України за Перебудову і професор Інституту Культури УССР. З Москви — д-р Валерій Тішков, директор Інституту Етнографії Академії Наук СССР, д-р Павел Пушков, професор етнографії того ж інституту, д-р Едуардас Вількас, директор Інституту Економії Литовської Академії Наук у Вільнюсі і депутат Верховної Ради СССР, та д-р Ігор Ґрезін, професор конституційного права в Тарту університеті, Естонія.

З українських науковців, які брали участь в цій конференції, крім професорів з Києва, були: д-р Богдан Боцюрків, професор політичних наук карлтонського університеу в Оттаві, д-р Роман Шпорлюк, директор Центру Російських і Східньоевропейських Студій мишиґанського університету, ЗСА, д-р Орест Субтельний професор історії йоркського іниверситету в Торонто, д-р Роман Солчаник, директор Дослідів Програм „Радіо Свобода", Мюнхен, Західня Німеччина, д-р Романа Багрій, професор лінґвістики і літератури йоркського університету в Торонто, Волтер Сліпченко, дорадник уряду Північно-Західніх Територій Канади, д-р Богдан Гарасимів, професор політичних наук калґарського університету в Калґарі і д-р Іван Яворський, директор Вотерлу-Лоріє Центру для Совєтських Студій.

З інших знаних науковців в конференції взяли участь наступні: д-р Ґергард Сімон, Інститут Східньоевропейських і Міжнародніх Студій, Кельн, Західня Німеччина, д-р Тереса Раковська-Гамстон, професор політичних наук карлтонський університет в Оттаві, проф. Джеймс Крічльов, Російський Дослідчий Центр, Гарвардський університет, ЗСА, д-р Дарель Гаммер, професор політичних наук, Індіянський університет, ЗСА та д-р Ґертруда Шредер, професор політичної економії, Вірджінія університет, ЗСА.

На поодиноких сесіях, яких було десять, обговорювано наступні теми: „Марксизм-ленінізм і національне питання", „Горбачов і національне питання", „Демографічні зміни і реґіональний економічний розвиток", „Тубильні народи півночі — Канади і СССР", „Реґіональні еліти", „Домінуюче ядро: єдність чи розходження між східними слов'янами", „Нові форми федералізму чи самостійність — поточні події в балтійських республіках", „Нетериторіяльні меншини в Совєтському Союзі", „Релігія і націоналізм" та „Причетність національного питання — дискусія круглого стола".

Найповажніший канадський англомовний щоденник „Глоуб енд Мейл", надрукував три статті про конференцію у Вотерлу, а учасники конференції з Москви і з балтійських країн виступали на краєвих радієвих і телевізійних програмах в зв'язку з їх виступами на конференції.

Хоч усі доповіді були цікаві і актуальні, на спеціяльну увагу українців заслуговує доповідь проф. Романа Шпорлюка, проф. Сергія Білоконя, д-ра Романа Солчаника і проф. Богдана Боцюркова. Проф. Шпорлюк блискуче накреслив тло розвитку націоналізму і комунізму в Совєтському Союзі та розказав про ідеологічні різниці між ними. Проф. Сергій Білокінь говорив про жалюгідне становище української історіографії за часів сталінщини і брежнівщини та про сучасні зусилля українських науковців в ділянці історичних дослідів. Д-р Солчаник говорив про російсько-українські відносини, а особливо про внутрішній конфлікт між свідомими українцями та „малоросами". Проф. Боцюрків розказав про найновіші події в релігійному житті України, про леґалізацію Української Греко-Католицької Церкви та про відродження Української Автокефальної Православної Церкви.

Під час бенкету, в п'ятницю 4-го травня, гостем-промовцем був Мартін Вокер, кореспондент англійського тижневика „Манчестир Ґардіян" у Вашингтоні, який протягом кількох років був кореспондентом цієї газети в Москві. М. Вокер критикував політику західніх держав відносно Совєтського Союзу, особливо засуджуючи байдуже ставлення уряду ЗСА до ситуації в Литві.

Збірник доповідей і коментарів на цій конференції буде опублікований окремою книжкою.

Степан Яворський

В Конґресі...

(Закінчення зі стор. 1)

вимогою щоб СССР дав можливість зреалізувати стремління українського народу до його прав та звернути увагу дипломатичними шляхами на наслідки голоду, на переслідування і на прагнення українського народу.

Бюро УНС у Вашингтоні координує тепер широку акцію, щоб знайти співспонзорів цих двох резолюцій у потрібній кількості. Тут на думку директора Бюра Євгена Іванцева треба звертатися з проханням до сенаторів, щоб здобути потрібні 51 голоси. Зокрема повинні звернутися українці до своїх сенаторів в таких стейтах: Каліфорнія, Кольорадо, Конектикат, Фльорида, Массачусеттс, Мишиген, Ню Йорк, Пенсильванія, Ровд Айленд і Віджінія, тому, що із цих стейтів досі ніодин сенатор не підтримав резолюції у справі Великого голоду.

Верховний...

(Закінчення зі стор. 1)

Кобус не впізнав І. Дем'янюка із жодної фотознимки, які йому показали із американської визи при в'їзді до ЗСА. Судді повідомили, що вони студіюють можливість залучення свідчення Кобуса, але щойно після цього, як Й. Шефтель зустрінеться з ним в Польщі. Шефтель заявив, що він попробує зустрінутись з Кобусом після закінчення апеляційного слухання оборони.

МІНІСТЕР ОБОРОНИ Совєтського Союзу генерал Дмітрій Язов сказав минулого тижня, що Кремль може погодитись на об'єднану Німеччину тільки тоді, коли ця об'єднана Німеччина стане членом спільної европейської оборонної системи, котра постане в заміну Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО) та Варшавського Пакту. Ці думки висловив ген. Язов на закінченні нарад з міністрами оборони країн Варшавського Пакту, що відбулися в Штравсбергу, Східня Німеччина, та які дещо противорічать попереднім заявам совєтського уряду.

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК
має честь
запросити громадянство
на вшанування

світлої пам'яті

Оксани Лятуринської

В ДВАДЦЯТІ РОКОВИНИ СМЕРТИ

ПРОГРАМА:

Відкриття .... **Василь Омельченко**
Про творчість літературну .... **Наталя Пазуняк**
Про творчість мистецьку .... **Ірина Федишин**
Спогад з празьких часів .... **Галина Лащенко**

ВИСТАВКА „З МИСТЕЦЬКОЇ СПАДЩИНИ ОКСАНИ ЛЯТУРИНСЬКОЇ"

Після доповідей — чай та солодке

Конференція відбудеться

в неділю, 24-го червня 1990 р. о 2-ій год. дня в Будинку Академії
206 Захід 100-та вул., Ню Йорк, Н. Й. Тел.: (212) 222-1866

МОЇ ПОЖЕРТВИ

З нагоди щасливого закінчення за Божою поміччю 80-го року мого життя (27 травня 1990 р.) я склав такі пожертви по $100.00:

1) Патріярший Фонд до диспозиції Патріярха Мирослава Любачівського в Римі; 2) Манастир ОО. Студитів у Вудстоку, Канада; 3) Український Католицький Собор св. Івана Хрестителя в Оттаві; 4) „Св. Софія" — Релігійне Т-во Українців Католиків Канади в Ст. Кетеренс, Канада. 5) Енциклопедія Українознавства, яку видає Наукове Т-во ім. Шевченка в Сарселі, Франція. 6) Пресовий Фонд пластових журналів „Юнак" і „Пластовий Шлях" (по $50.00); Українсько-Канадська Іміґраційна Служба в Торонто і 8) Бібліотека Інституту св. Володимира в Торонто.

Разом $800.00.

Омелян Тарнавський

Торонто, 27 травня 1990 року

В ДЕСЯТУ СКОРБНУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
нашої Найдорожчої і Незабутньої
МАМИ І БАБУНІ

бл. п.

АННИ ЧАЙКОВСЬКОЇ

будуть відправлені

СВЯТІ ЛІТУРГІЇ

в п'ятницю, 22-го червня 1990 року
в церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку, Ню Джерзі, та
в церкві Непорочної Діви Марії в Люрді, Франція.

Просимо про молитви за спокій душі Покійної.

В світлу пам'ять Покійної складаємо 500 дол., через Інститут ім. Митрополита Андрея Шептицького в Оттаві на допомогу церкві в Україні.

Донька — НАТАЛІЯ ВОЗНЯК з Родиною

Ділимося сумною вісткою з цілою українською громадою, що в середу, дня 17-го травня 1990 року, прийнявши Святі Тайни, відійшов у Вічність по операції серцевих артерійних проводів і по короткій але важкій недузі

СВ. П.

ПЕТРО ВАНАШ

род. 13-го червня 1917 р., Зах. Україна, проживши 73 роки, довголітній і діяльний член Українського Визвольного Фронту (СУМ і ООЧСУ) в Парижі, Денвері, Кольо., Сан Дієґо, Каліф., Міннеаполіс, Мінн. і Шолливуд, Фла.; один з організаторів Української Кредитівки, Міннеаполіс і частий дописувач про українське національно-громадське життя в наведених місцевостях до української преси.

Жалібні відправи відбулися у слідуючому порядку:

в неділю, дня 20-го травня 1990 р. була відправлена Панахида о год. 7-ій веч. у похоронному заведенні Літґов, 15011 W. Dixi Highway, Miami.

у понеділок, 21-го травня була відправлена Свята Літургія і Панахида в УКЦеркві Успення ПДМ в Маямі, 39 NW 57th Court.

Зложення тіла в крипті, було попереджене Святою Літургією і Панахидою, в Українському Національному Мавзолеї, 4111 Pennsylvania Avenue, Washington, D.C. **і відбулося у вівторок, дня 29-го травня 1990 р. в ранніх годинах.**

У сороковий день смерти, 26-го червня будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ

в Маямі, Фл., Міннеаполіс, Мінн. і в Нюарку, Н. Дж.

Горем прибита дальша і ближча Родина
в Америці, Польщі й Україні та численні Друзі

Школа Українознавства в Маямі закінчила шкільний рік

В Маямі, Фла. в неділю, 13-го травня, діти із Школи Катехизму і Українознавства, при парафії Успення, П. Д. М., приготували програму на закінчення шкільного року. Програма на День Мами вшанувала наших рідних матерів, нашу Мати Україну і Нашу Небесну Мати. На фото: (зліва на право): Михайло Івашкевич, директор Катехизму; Дзоен Гарднер, учителька; Люся Венґльовська, учителька; Оля Сперкач, учителька; Юрій Тершаковець, голова Батьківського-Учительського Комітету; Джейн Виснескі, учителька; о. Стефан Зарічний, парох; Дзвінка Швед, директорка Школи Українознавства.

Дзвінка Швед

Що відомо вам про КОД?

Мабуть з певністю можна ствердити, що загальновідомо дуже мало. Ще одна скорочена назва - ініціяли однієї із багатьох українських організацій... Відповіді такої можна сподіватися. Та є певна „каста" людей, що знають про КОД далеко більше, що пізнали його вже давно і згадують з вдячністю і пошаною. Ця „каста" людей — наші політв'язні, які різними, не раз крутими шляхами отримували конечно потрібу допомогу від цієї організації у найтяжчі хвилини свого життя в неволі, від людей з невідомими їм прізвищами на неочікувані адреси. Лише згодом, часто після виходу на волю чи, як там казали, „у великий табір", довідувались про те, не раз сказане пошепки, що був це пакунок від КОД (Комітет Оборони і Допомоги) при Українському Золотому Хресті (УЗХ). Хтось з них зареаґував: „Та ж вони (в КОД) нас не знали. І хто ми їм, тим за океаном?" Відповідь проста, коротка, зрозуміла кожному: вони, політв'язні, для жінок КОД — „сіль землі" української, бож вони борються за свободу України. Тому їм треба конче допомагати. Цей Комітет, скорочено КОД, основували 25 років тому для спеціяльної акції допомоги політв'язням, ентузіястки з рядів УХЗ. Адже сам Український Золотий Хрест — це харитативна жіноча організація, замість Українського Червоного Хреста з підложжям націоналістичної ідеології. Це організація, заснована на заклик полк. Є. Коновальця в 1931 році, завжди служила українській людині, її потребам, головно у її боротьбі за свободу свого народу. Та спектр допомоги широкий: колись, як ще боролися Карпатські Січовики за свободу Срібної Землі, пакунки з-за океану від УЗХ служили не лише підмогою в потребі, але й барикадою-забороло від куль ворожих у боях... А потім безконечні потреби залищенців на руїнах Европи в післявоєнний час, а згодом допомога скитальцям, самітним, недужим. Відтак допомога потребуючим українцям в Південній Америці, Польщі, і знову, і знову нова потреба, нові старання про потребуючу українську людину.

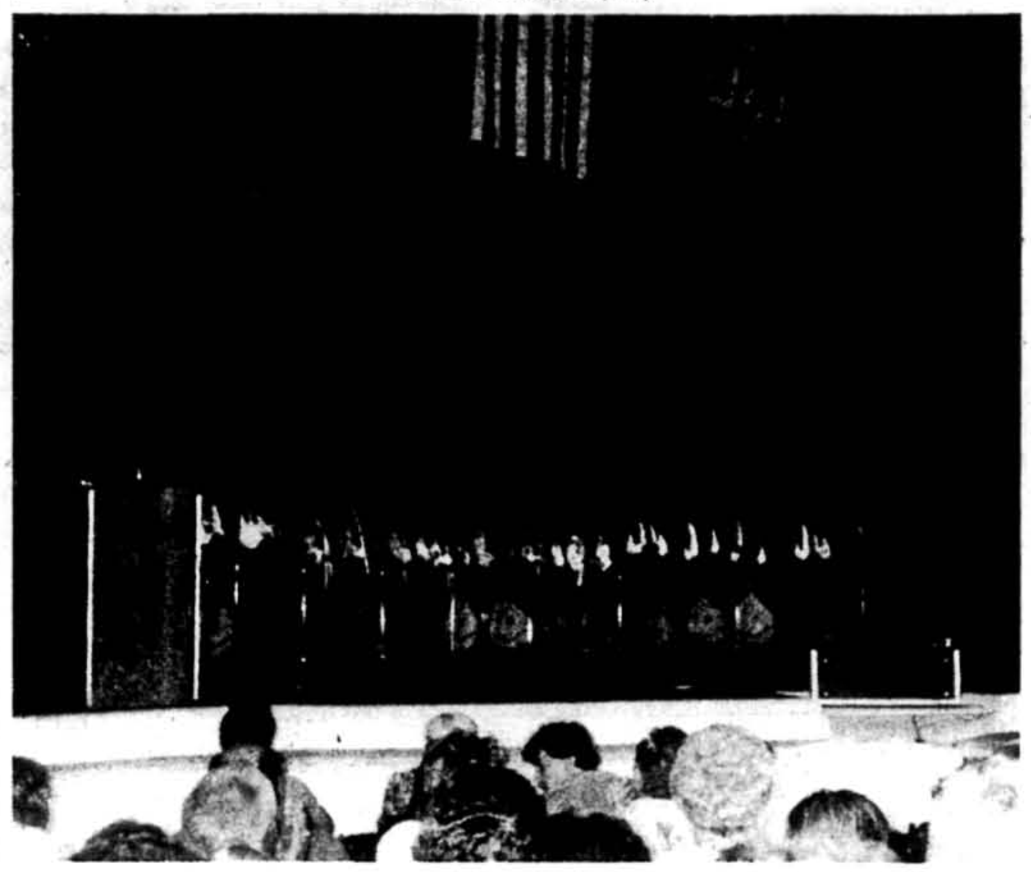
Коли ж появилася проблема політв'язнів з можливістю допомоги їм хоча й нелегким і непрямим шляхом, то група ентузіясток на чолі з Павлиною Різник, створила окремий Комітет Оборони і Домпоги (КОД), що без розголосу, скромно, але наполегливо і безперебійно діє й дотепер. Отже треба було виділити з цілої організації УЗХ окрему акцію. 25-літня праця КОД засвідчила про виправданість його існування і про потребу його дії і надалі. Хтось міг би сказати: адже тепер уже залишилося мало політв'язнів. Так, але подумаймо над тим, яка доля зустріла поворотців з карних таборів? Прибули ті, про яких часто забувало оточення, бож вони „вибули" із життя не раз на багато років. Добре ще, як у когось з поворотців є родина, яка прийме його чи її у своє коло, поділитися з ним своїм тяжко здобутим „хлібом-сіллю". А яка ж безмежно гірка доля тих, які, перетерпівши пекло „за други своя", прибули в чужий для них світ, де тільки повторювали в безконечність, що це „вороги народу" і що їм нічого не належиться, навіть працювати зась. А таких доволі багато. Україна ще не виборола своїх прав, вона дуже часто залежна від режимних апаратників і „перевихованих" ними людей. Повільно, не раз випадково потрапляють за океан адреси, на які можна висилати щось необхідне поворотцям. Їх — тих імен і адрес — уже десятки в картотеці КОД. Їм в першу чергу треба допомогти; це часто виснажені, зболілі тілом і душею люди, але люди великої посвяти, де часто дійсні герої-велети, яких мало.

Тож, збагнувши значення трьох літер КОД, невже не виділимо щедрого і щирого датку на цю особливу організацію? Навіть тоді, коли так багато тепер різних потреб і допомогових акцій. Тому, щоб улегшити цей добрий християнський вчинок, даток на КОД, подаємо тут адресу: Mrs. Pawlyna Riznyk, 232 San Remo, Warm Mineral Springs, Fla. 34287.

Н. Пазуняк

Україна...

(Закінчення зі стор. 1)

Ансамбль „Гомін степів"

ків, декого привабив смачний запах вареників, ковбаси та капусти, але найбільше людей зібралося на площі під відкритим небом. Тут звучала українська народна музика, юні танцюристи школи балету та українських танців Роми Прийми-Богачевської із запалом показували своє вміння, чаруючи глядачів щедрих на оплески. Ця школа недавно відзначила своє 25-ліття.

Щораз більше приїжджає до Америки гостей з України, людей яким нічого не було відомо про життя української діяспори. І ось тут, на фестивалі, вони не могли вийти з дива. „Враження неповторні, — сказала вчителька з Бережан Мирослава Терещук. — Як люди, які живуть тут, далеко від рідної України, зуміли не тільки зберегти звичаї, мову, народну мудрість, але передати всю спадщину своїм дітям і внукам!?" Їм дивно тому, що вони стали свідками русифікації одвічних українських земель.

Молода вродлива львів'янка Оксана Гринишин, яка недавно приїхала до ЗСА, з захопленням говорила про багатий ярмарок: „...особливо, коли у людини ностальгія за рідним. Ярмарок на високому культурному та мистецькому рівні. Тут можна побачити унікальні речі, виконані із смаком справжніми фахівцями". Ярмарок розташувався під п'ятьма великими шатрами. Чого тут тільки не було: мальовничі писанки, вишивки, прикраси, кераміка, книжки, платівки, картини і т.п. Пластовий курінь „Верховинки", який вже 10 років займається допомоговими акціями, влаштував розіграш картини Е. Вижницького, дохід з якого призначений на допомогу родинам замучених в'язнів: Василя Стуса, Юрія Литвина, Олекси Тихого та Валерія Марченка. Оксана Кузишин розповіла, що разом із чоловічим куренем „Червона Калина" вони входять до Допомогового Комітету Руху, видали відзначку „Рух" та з успіхом продають її на ярмарку, щоб зібрати гроші на комп'ютери, друкарські машини та інше обладнання для Руху.

Українська звукозаписуюча фірма „Євшан-зілля" знову відзначилась багатим вибором платівок та касет найрізноманітніших жанрів На початку цього року їй вдалось підписати договір з Українським Державним радіо і телебаченням. Вислідом цієї співпраці стали касетки однієї з найпопулярніших співаків України Алли Кудлай та чоловічого квартету „Явір". Ці касетки та нові компактні диски „Дарка і Славко" та Квітки „Два Кольори" вже можна було придбати на фестивалі. Тепер фірма готує запис хлоп'ячого хору „Дударик" який успішно концертує в Північній Америці.

Традиційний концерт почався о год. 3:30 по полудні в амфітеатрі. Від Координаційної Ради УККА присутніх привітав голова Володимир Янів, а від Фестивального комітету — Л. Сіра. Після відспівання американського та Українського гимнів почалась мистецька програма.

Привітальним танком розпочали свій виступ „Волошки", які чергувалися у виступах з двома іншими мистецькими одиницями: Уляною Перфецькою в супроводі тріо Олеся Кузишина й ансамблем бандуристів „Гомін степів".

З особливим захопленням публіка сприйняла оригінальний та відсвіжуючий виступ квінтету „Літаючі козаки". Зворушливою розповіддю про запорізьких козаків, які стали символом волелюбности, хоробрости та любови до Батьківщини, розпочали „Літаючі козаки" свій виступ у супроводі ансамблю „Трубка". Вони не тільки танцювали козацькі войовничі танці та жартівливі з козацького побуту, але й співали козацьких пісень. З мистецьким вмінням та чуттям ансамбль поєднав козацькі традиції з кабаретовим стилем, у якому вдало комбінується серйозне з жартівливим, сумне з веселим.

Вечором того ж дня в Рамада готелі, Іст Гановер, відбулася велика забава. До танців приграваля ансамбль „Веселі часи" та Тріо Олеся Кузишина.

Відгомін про Український Фестиваль в Гарден Стейт Арт Центрі відразу з'явився в американській пресі. Щоденник „Стар-Леджер" надрукував велику та цікаву статтю Ричарда Батлера п.з. „Найбільший український фестиваль на захід від Києва". Цю невдалу назву автор запозичив від координатора фестивалю Петра Іглера, якому, мабуть, невідомо про великий український фестиваль „Червона рута", що відбувся минулого року в Чернівцях — місті на захід від Києва.

На жаль, концертова програма цьогорічного фестивалю в Гарден Стейт Арт Центрі не може навіть прирівнюватися до багатства й різноманітности програми фестивалю „Червона рута".

ПРАВИЛЬНА ПОРЯДКОВІСТЬ

Члени Головної Контрольної Комісії за числами отриманих при виборах голосів: Василь Пастушок — 190, Анатолій Дорошенко — 172, Василь Дідюк — 158, Степан Гавриш — 150, Тарас Шмагала — 118.

Відбувся величавий похорон о. Ю. Дубицького

У понеділок, 11-го червня відбувся у Мейзвіллі, Па., з церкви св. Івана Хрестителя похорон о. крилошанина Юрія Дубицького, який помер на 81-му році життя.

Св. п. о. Ю. Дубицький був довголітнім деканом Шамокинського деканату і своєю вдачею, притаманною християнським і гуманним прикметам здобув загальну пошану і любов. Виявилося це під час його похорону, яким проводив Митрополит Стефан Сулик з Філядельфії у сослуженні 12-ти священиків, між ними син покійного о. Роман і близький його свояк о. канонік Тома Бариляк; усіх священиків було 42.

Прощальні промови виголосив Митрополит С. Сулик і о. шамб. Константин Бердар, який у своєму слові накреслив нелегкий життєвий шлях духовника-скитальця та відданість у виконуванні його душпастирських обов'язків.

Тлінні останки Покійного спочили на місцевому парафіяльному цвинтарі. У похоронних відправах та тризні взяли участь понад 300 осіб — родина, приятелі та парафіяни місцеві та з довколишніх місцевостей.

Св. п. о. Ю. Дубицький був ревним душпастирем, зразковим членом української спільноти і все своє життя дбав про добро своєї родини, оточував її батьківським благословенням, сповненим глибокої любови.

Складімо новий словник псевдонімів!

Роки повоєнного лихоліття принесли еміграції багато нещасть. У невтральних країнах органи НКВД виловлювали українських діячів Василя Винницького, Валентина Садовського й багатьох інших. Вони загинули згодом у катівнях ҐУЛагу. Не раз і так звані альянти передавали українців — колишніх совєтських громадян — із німецьких кацетів до совєтських.

Щоб уникнути нових ув'язнень, люди мусіли змінювати автобіографії, записувалися галичанами. Повоєнна українська періодика рясніє псевдонімами, за якими ховалися талановиті поети, прозаїки, публіцисти.

Змінюються покоління, і настав крайній час занотувати справжні імена тих, хто творив у ті часи українську культуру. За півстоліття, або скоріше історики й літературознавці тільки безпорадно розвели руками перед глухими, незрозумілими підписами в старих періодиках. Погодімся, коли минуло тридцять, сорок, п'ядесят років, більшість (скажемо так) псевдонімів уже можна розкрити.

Редакція видання Encyclopedia of Ukraine в особі його головного редактора (Торонто) і Археографічна комісія АН УРСР в особі керівника її групи бібліографічних і довідкових видань (Київ) дійшли згоди щодо укладання бази даних для нового словника псевдонімів.

Український історик зі Львова Ярослав Дашкевич напередодні свого ув'язнення уклав корпус псевдонімів за публікаціями в Україні. Як і годилося б, він нотував усіх — і лівих, і правих, і будівничих української культури, і її ворогів, і геніїв, і графоманів. Інакше бо у старих виданнях справді не розберешся. „Словник українських псевдонімів" видано 1960 року в Києві.

Просимо громадянство, наших авторів і редакторів, їхніх родичів розкрити ті підписи, які вже можна, на їхню думку, розкрити. Не даймо піти в непам'ять творчости старших поколінь. Біля кожного псевдоніму бажано зазначити, у яких виданнях і в яких роках його вживалося. Ці відомості просимо надсилати на адресу: Encyclopedia of Ukraine, Toronto Publications Office of CIUS, Department of Slavic Languages and Literatures, 21 Sussex Avenue, University of Toronto, Toronto, Ontario, M5S 1A1 Canada.

Данило Гусар-Струк
Сергій Білокінь